

В.С. Марцин

ФИЛОСОФИЯ ПЛАНИРОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ВЫХОДА ИЗ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО КРИЗИСА

Исследована философия планирования с ориентацией на эффективное использование ресурсного потенциала государства.

Раскрыто планирование в ретроспективе, доказано, что при разработке планов нужно опираться на объективные закономерности расширенного воспроизводства, обоснованно решать проблемы планирования, согласовывая цели и ресурсы их обеспечения.

Предусмотрено в планах научно-обоснованное формирование общеэкономических межотраслевых и региональных пропорций с целью постоянного социально-экономического развития.

УДК 338

ПАТЕНТУВАННЯ ВІНАХОДІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ

В.О. Чехун, О.В. Кот, канд. екон. наук, О.С. Ващуленко, канд. екон. наук, Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАНУ

Досліджено патентну активність окремих країн світу за останні 20 років і визначено місце України в рейтингах за значеннями основних показників. Проаналізовано вплив світової фінансово-економічної кризи на динаміку патентування. Здійснено порівняння динаміки патентування та динаміки показників, що характеризують наукову сферу (публікаційна активність, кадрове забезпечення сфери ДіР) для провідних країн світу. Визначено основні характеристики патентної активності, що є спільними для країн пострадянського простору.

Ключові слова: патенти, рейтингування, порівняння між країнами.

Постановка проблеми. Патентування винаходів є фактором, що надає суттєві конкурентні переваги суб'єктам винахідницької діяльності, а кількість поданих заявок та зареєстрованих патентів є важливим показником результативності такої діяльності. Попит на патентний захист винаходів у світі щороку збільшується, залучаючи дедалі більше фінансових та людських ресурсів в сферу захисту прав інтелектуальної власності, паралельно зростає обсяг міжнародного трансферу технологій за допомогою патентів. Цими тенденціями пояснюється пильна увага експертів до системи патентного захисту винаходів і до показників патентної активності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що огляд патентної статистики є поширеним прийомом, який застосовують для оцінки результативності науково-технічної діяльності у вітчизняних та зарубіжних наукових працях [1, 2], а також для оцінки інноваційної сфери [3]. Методологічні питання використання патентної статистики досить добре розроблені в англомовних [4, 5] та вітчизняних джерелах [6].

Мета статті – огляд основних світових тенденцій у динаміці і структурі патентування, зіставлення показників патентної активності з іншими показниками, що характеризують науково-технічну сферу провідних країн світу, визначення місця України серед інших країн за рівнем патентної активності її резидентів.

Використання патентної статистики як поширеного прийому має наступні переваги:

- патенти – зручний кількісний показник, більшість даних патентної статистики є широкодоступною для аналізу;

- проходження заявкою на патент експертизи на патентоздатність робить облік патентів більш цінним показником результативності науково-технічної діяльності з точки зору оцінки запропонованих новацій на новизну та технічний рівень, ніж, наприклад, облік публікацій;

- стандартизація патентного законодавства полегшує здійснення міжнародних порівнянь патентної статистики;

- патенти є особливо корисними для оцінки результативності прикладних досліджень і розробок (ДіР).

Незважаючи на популярність патентної статистики, проти її використання висувують наступні заперечення [6]:

- багато технічних рішень не патентуються, що нерідко пояснюється необхідністю збереження комерційної таємниці;

- рівень патентування залежить від розміру компанії, малі підприємства, наприклад, менш схильні до патентування;

- практика патентування і якість отриманих патентів може суттєво відрізнятись у різних країнах. Отримати патент у США легше, ніж в Японії чи Європі;

- рівень патентування залежить також від галузі. Традиційно інтенсивність патентування в електроніці та фармацевтиці є більшою, ніж в ядерній фізиці;

льшою, ніж в ядерній фізиці;

- технічний рівень патентів та їх економічна цінність може суттєво різнитися;

- важливі з соціальної точки зору технічні рішення, які складно комерціалізувати (наприклад, у сфері так званих зелених технологій), часто не відображені в патентах.

Попит на патентний захист нових технічних рішень у загальносвітовому вимірі постійно зростає, зокрема, кількість поданих заявок на патенти в 1991–2008 рр. збільшилася вдвічі (рис. 1). Зростання попиту на патенти на винаходи пов'язане, по-перше, із загальним збільшенням технологічної інтенсивності економіки, а по-друге, з тим, що фірми більшою мірою схильються до захисту своєї інтелектуальної власності саме шляхом патентування, менше довіряючи концепції комерційної таємниці, що полегшує трансфер технологій та залучення венчурного капіталу.

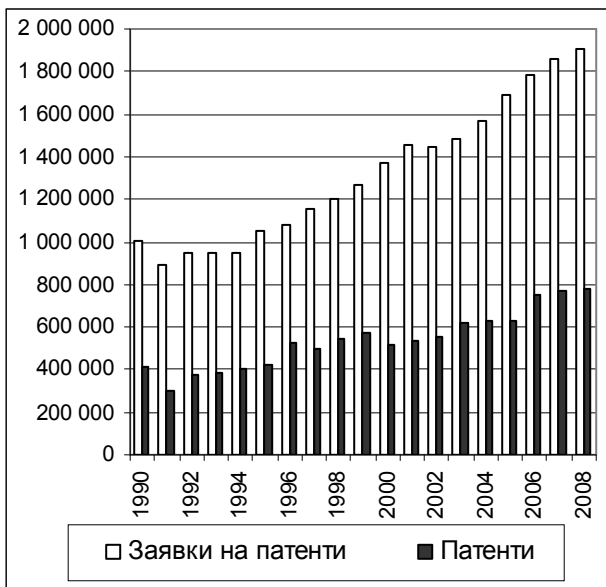

Рис. 1. Загальносвітова кількість поданих заявок та отриманих патентів на винаходи.

Джерело: [7, 8].

Водночас на структуру патентування справляють вплив процеси глобалізації та інтернаціоналізації світової економіки, що не оминають систему захисту прав інтелектуальної власності. Фірми, освоюючи нові ринки, намагаються захистити свої технічні ідеї шляхом патентування більшою мірою за межами країни розташування свого головного офісу. Таким чином, активність

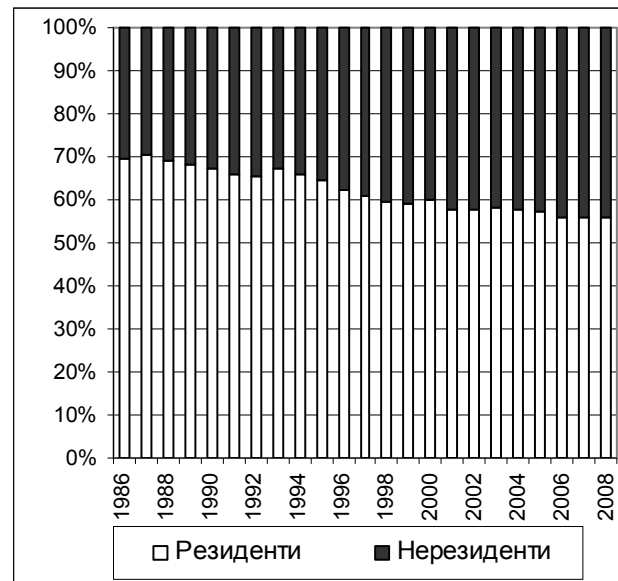

Рис. 2. Частка резидентів та нерезидентів в загальносвітовій кількості поданих заявок на патенти.

Джерело: [8].

зарубіжних заявників на ринках країн у цілому зростає більш високими темпами, ніж активність заявників національних. Якщо кількість заявок, поданих резидентами (національними заявниками), збільшилась з 1986 до 2008 року на 67%, то активність нерезидентів (іноземних заявників) за той самий період зроста майже втричі, що зумовило збільшення частки заявок, поданих

іноземними заявниками в національні патентні відомства, так, у 1986 р. ця частка становила 30%, а вже в 2008 р. – 44% (рис. 2).

У період з 1986 до 2008 року на десять поданих заявок в середньому припадало чотири видані патенти. Однією з причин даної диспропорції є затримка у видачі патентів. Найбільшою мірою ця проблема стосується патентного відомства США [9].

Щороку кожна п'ята заявка на патент у світі подається до Офісу Сполучених Штатів з патентів та торгових марок (United States patents and trademarks office, USPTO). На сьогодні близько 700 тис. заявок на винаходи США чекають на видачу патентів протягом останніх чотирьох років і більше, це 140% від загальної кількості заявок, що надходять до USPTO впродовж року.

Таблиця 1. Частка країн у загальній кількості поданих заявок за національною процедурою на патенти у світі за країнами походження, %

№	Країна	1995	№	Країна	2002	№	Країна	2009
1	Японія	38,4	1	Японія	33,4	1	Японія	24,9
2	США	17,6	2	США	20	2	США	20
3	Німеччина	6,6	3	Німеччина	7,7	3	Китай	14,1
4	Пд. Корея	6,31	4	Пд. Корея	6,5	4	Пд. Корея	9,6
5	Сполучене Королівство	2,8	5	Китай	2,9	5	Німеччина	7
6	Франція	2,4	6	Сполучене Королівство	2,8	6	Франція	2,5
7	Росія	1,7	7	Франція	2,5	7	Сполучене Королівство	2,2
8	Швейцарія	1,16	8	Росія	1,7	8	Росія	1,6
9	Китай	0,98	9	Нідерланди	1,2	9	Швейцарія	1,3
10	Канада	0,85	10	Швейцарія	1,1	10	Нідерланди	1,2
			...	...	...	...	...	...
			25	Польща	0,17	25	Туреччина	0,19
			26	Ірландія	0,14	26	Сінгапур	0,17
			27	Україна	0,11	27	Україна	0,17
			28	Румунія	0,10	28	Нова Зеландія	0,16
			29	Угорщина	0,08	29	Норвегія	0,15

Складено авторами за даними [10].

Така ситуація пов'язана з організаційним забезпеченням розгляду заявок, що надійшли до USPTO. Попит на патенти зростає більш високими темпами, ніж організаційні можливості патентного відомства, що розглядає заявки та здійснює експертизу. Брак експертів призводить до збільшення і кількості заявок, що чекають свого розгляду, і тривалості такого очікування. До того ж, більш жорсткі вимоги до тривалості розгляду заявки призводить до зниження якості патентів, що видаються. Ця проблема знайшла своє відображення у дещо жартівливій, але покликаний привернути увагу громадськості до питання якості патентів публікації «Абсурдні винаходи: кумедні американські патенти» [11]. Варто зазначити, що і Укрпатент не оминула участь видачі патентів на «вічні двигуни» [12].

Аналіз розподілу кількості поданих заявок на патенти демонструє їх високу концентрацію в кількох країнах походження. Три країни-лідери (Японія, США, Китай) продукують 60% всіх поданих заявок на патенти у світі (табл. 1). Поступовий перерозподіл сил на світовій економічній арені знаходить своє відображення і в патентній статистиці. Так, якщо в 1995 р. Японія продукувала 38% всіх заявок на патенти, то в 2009 р. цей показник знизився до 25%. Водночас частка Китаю зросла з менш ніж одного відсотка до чотирнадцяти, що дозволило цій країні піднятися на третю сходинку рейтингу за кількістю поданих заявок, обігнавши традиційних лідерів технологічного розвитку Німеччину та Південну Корею. Варто зазначити, що посилення позицій Китаю в даному рейтингу відбулося, в

першу чергу, за рахунок активності китайських заявників на ємному внутрішньому ринку. Так, кількість заявок, що надійшли до китайського патентного відомства у 1995–2009 рр. від національних заявників, збільшилась на 219 тис., тоді як в інших

країнах за той самий період – лише на 11 тис. І якщо в загальній кількості поданих заявок на Китай припадає 14%, то за кількістю винаходів, на які китайські заявники подавали заявки більше ніж в одне патентне відомство, лише 2,36% (табл. 2).

Таблиця 2. Частка країн в загальній кількості винаходів, на які було подано заявки на патенти більше ніж в одне патентне відомство, за країнами походження, %

№	Країна	1993	№	Країна	2000	№	Країна	2007
1	Японія	26,8	1	Японія	28,4	1	Японія	25
2	США	23,3	2	США	27,4	2	США	23,5
3	Німеччина	20,7	3	Німеччина	15,4	3	Німеччина	14,9
4	Франція	4,6	4	Франція	3,9	4	Пд. Корея	7,5
5	Сполучене Королівство	3,6	5	Пд. Корея	3,3	5	Франція	3,7
6	Швейцарія	2,5	6	Сполучене Королівство	3,1	6	Китай	2,4
7	Італія	2,1	7	Італія	1,9	7	Сполучене Королівство	2,1
8	Австралія	1,9	8	Швейцарія	1,7	8	Італія	2
9	Пд. Корея	1,9	9	Канада	1,6	9	Швейцарія	1,6
10	Канада	1,7	10	Австралія	1,5	10	Канада	1,4
...	...	...	...	...	...	...	...	...
24	Росія	0,25	23	Пд. Африка	0,21	27	Бразилія	0,15
25	Норвегія	0,24	24	Нова Зеландія	0,20	28	Нова Зеландія	0,15
26	Україна	0,23	25	Україна	0,19	29	Україна	0,12
27	Білорусь	0,22	26	Ірландія	0,19	30	Ліхтенштейн	0,09
28	Нова Зеландія	0,19	27	Росія	0,18	31	Люксембург	0,09

Складено авторами за даними [13].

Схожа ситуація спостерігається і в Україні. Загальносвітова частка заявок на патенти, подані резидентами України, збільшилась з 0,11% в 2002 р. до 0,17%, але збільшення значення даного показника відбувалось виключно за рахунок внутрішньої, а не зовнішньої патентної активності українських заявників. Орієнтація на внутрішній ринок є характерною й для інших країн пострадянського простору. Так, Росія, яка продукує досить велику кількість заявок (8-ме місце в рейтингу в 2007 р.), демонструє невисокі показники зовнішньої патентної активності (23-тя сходинка). Викликають занепокоєння не стільки низькі показники зовнішньої патентної активності України, скільки їх негативна динаміка.

Українські заявники дедалі більше замикаються на внутрішньому ринку, на зовнішніх патентних ринках Україна стає все менш помітною. Ця тенденція характеризується не лише патентними показниками, але і даними публікаційної активності: за період 2000–2008 рр. кількість статей вітчизняних авторів у наукових українських фахових виданнях збільшилась майже на 80% [14], а в міжнародних реферованих журналах зменшилась на 18% [15].

Важливими для аналізу патентної статистики є дані про кількість поданих заявок та отриманих патентів за процедурою згідно з Договором про патентну кооперацію (Patent Cooperation Treaty, PCT), який адмініструється Всесвітньою організацією інтелектуальної

власності (ВОІВ) і був прийнятий у 1970 р. з метою спрощення міжнародного патентування. Документ передбачає можливість подання міжнародної заявки, єдиної для всіх країн-учасниць договору, що спрощує процедуру міжнародного патентування і полегшує доступ до ринків інших країн. На сьогодні учасницями РСТ є 144 країни. Україна, разом з більшістю інших пострадянських країн, долучилася до системи РСТ 25 грудня 1991 р. Подання міжнародної заявки за процедурою РСТ (РСТ-заявки) через високу вартість процедури є економічно виправданою лише за умови отримання патентів у кількох країнах. В іншому разі має сенс отримання патенту за національною процедурою. Таким чином, за процедурою РСТ патентуються найперспективніші, на думку заявників, винаходи, що робить облік таких заявок і патентів особливо важливим для аналітиків.

Частка країн у загальносвітовій кількості поданих РСТ-заявок представлена в табл. 3. Китай, цілком очікувано, продемонстрував стрімке зростання кількості поданих РСТ-заявок з менш ніж одного відсотка в 2000 р. до 7,5% в 2010 р., що дало змогу країні за 10 років піднятися з 16-ї на 4-ту сходинку. Водночас показник США, навпаки, суттєво зменшився, і хоча Сполучені Штати продовжують залишатися лідером за кількістю РСТ-заявок, їхня частка в світовому масштабі зменшилася за цей період з 40% до 27%. Україна ж поступово покращує свої позиції, демонструючи збільшення РСТ-заявок. Незважаючи на позитивну динаміку кількості поданих РСТ-заявок українськими заявниками (з 40 в 2000 р. до 108 в 2010 р.), такі темпи зростання, проте, не дозволяють сподіватися на суттєве покращення позицій України на міжнародній арені патентування в найближчі роки.

Таблиця 3. Частка країн у загальній кількості поданих РСТ-заявок за країнами походження, %

№	Країна	2000 р.	№	Країна	2005 р.	№	Країна	2010 р.
1	США	40,8	1	США	34,3	1	США	27,4
2	Німеччина	13,5	2	Японія	18,2	2	Японія	19,6
3	Японія	10,3	3	Німеччина	11,7	3	Німеччина	10,7
4	Сполучене Королівство	5,2	4	Франція	4,2	4	Китай	7,5
5	Франція	4,4	5	Сполучене Королівство	3,7	5	Сполучене Королівство	5,9
6	Швеція	3,3	6	Пд. Корея	3,4	6	Франція	4,4
7	Нідерланди	3,1	7	Нідерланди	3,3	7	Сполучене Королівство	3,0
8	Швейцарія	2,1	8	Швейцарія	2,4	8	Нідерланди	2,5
9	Канада	1,9	9	Швеція	2,1	9	Швейцарія	2,3
10	Фінляндія	1,7	10	Китай	1,8	10	Швеція	2,0
...	...	...	...	...	...	...	...	...
36	Греція	0,053	36	Ліхтенштейн	0,053	35	Словенія	0,077
37	Хорватія	0,046	37	Хорватія	0,053	36	Португалія	0,071
38	Україна	0,043	38	Україна	0,043	37	Україна	0,066
39	Словенія	0,042	39	Португалія	0,041	38	Греція	0,056
40	Болгарія	0,038	40	Греція	0,040	39	Чилі	0,053

Складено авторами за даними [16]

Світова фінансово-економічна криза 2008–2011 рр. стала важким випробуванням для світової економіки і в цілому негативно позначилася на патентній активності винахідників. Кризовий 2009 р. став першим роком з часів заснування системи РСТ, в якому було зафіксовано падіння кількості РСТ-заявок порівняно з попере-

днім роком (на 4,5%). У США, які є найактивнішим користувачем системи РСТ, кількість поданих РСТ-заявок зменшилася майже на 11%, що зумовило близько 80% загальносвітового падіння. В 2009 р. спостерігалася значна неоднорідність у динаміці подання РСТ-заявок різними країнами: кількість РСТ-заявок у 2009 р. проти

2008 р., поданих резидентами Німеччини, скоротилась на 11,3%, Ізраїлю – на 17,2%, США – на 10,8%. Натомість низка країн продемонструвала збільшення кількості РСТ-заявок. Наприклад, заявники Китаю подали в 2009 р. на 29,1% РСТ-заявок більше, ніж у попередньому, а в 2010 р. приріст становив 55,5%. Такий результат у цілому відповідає основним макроекономічним показникам Китаю за 2009 р., хоча й є дещо несподіваним, враховуючи той факт, що світова економічна криза не оминула цю країну, щоправда, Китай постраждав від неї менше, ніж більшість інших країн світу. Також криза практично не вплинула на динаміку подання РСТ-заявок Японією, вона залишилась позитивною. Корея та Франція продемонстрували незначне (порівняно з попередніми роками), але все ж таки збільшення кількості поданих РСТ-заявок. Характерно, що криза в різних країнах по-різному позначилась на динаміці подання РСТ-заявок та заявок, поданих за національною процедурою. Так, якщо в США, Німеччині та Великій Британії вона, в першу чергу, відобразилась на динаміці подачі РСТ-заявок, то в Японії та Кореї спричинила зменшення «домашніх» заявок.

Відносно послаблення позицій традиційних лідерів технологічного розвитку (США, ЄС, Японії) відбулося не внаслідок зниження патентної активності цих країн, а через підвищення активності країн азійського регіону, що розвиваються. Загалом факт підвищення патентної активності цих країн відповідає загальній тенденції їх розвитку, що описується іншими показниками. Так, за витратами на дослідження та розробки азійський регіон (Китай, Індія, Індонезія, Малайзія, Сінгапур, Південна Корея, Тайвань, Таїланд та Японія) 2002 р. обігнав ЄС та почав наближатися до США. В цьому регіоні впевнено зростає кількість людей з вищою освітою. Якщо за кількістю осіб, які мають вищу освіту, у 1980 р. Китай, Індія, Південна Корея та Таїланд разом склали менше половини аналогічної

кількості осіб в США, то за 20 років ці країни обігнали США, а їх частка у загальносвітовій кількості осіб з вищою освітою збільшилась з 14% до 25%. Кількість осіб, які отримали ступінь доктора з природничих та технічних дисциплін, в Індії з початку 90-х років минулого століття збільшилась на 70%, в Південній Кореї потроїлась. Кількість дослідників в Китаї за період з 1995 р. зростає вдвічі, і частка Китаю в загальносвітовій кількості дослідників збільшилась з 13% до 25% за той самий період, тоді як у США та ЄС щорічне зростання кількості дослідників становило 3%, в Японії – 1%.

Аналогічна ситуація спостерігається і в сфері публікацій у реферованих міжнародно визнаних журналах. ЄС та США все ще залишаються найбільшими центрами публікаційної активності у світі, проте їхня сумарна частка зменшилась з 69% у 1995 р. до 59% у 2008 р. Частка статей, написаних науковцями азійського регіону, за 13 років (1995–2008 рр.) зростає з 14% до 23%. За кількістю публікацій Китай 2007 р. зайняв другу сходинку після США, піднявшись з чотирнадцятого місця у 1995 р. і потіснивши навіть Японію. Кількість статей з технічних дисциплін за останні 20 років зростала в Азії особливо високими темпами (середньорічне зростання 7,8%), у США – менше 2%, в ЄС – 4,4, у Китаї – 16, а у 8 країнах Азії (Індія, Індонезія, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур, Південна Корея, Тайвань та Таїланд) – 10%. В 1988 р. в США частка статей з технічних дисциплін становила 36%, у 2008 р. – 20%, в Японії вона зменшилась з 12% до 7%. Азійські країни, окрім Японії, збільшили цю частку з 7% до 30% за той самий період [17].

Таким чином, традиційні країни-лідери технологічного розвитку поступово поступаються своїми позиціями країнам азійського регіону, і в цьому сенсі дані патентної статистики цілком відповідають цій тенденції.

Табл. 4 демонструє позиції країн за значеннями відносних показників активності національних заявників.

Таблиця 4. Кількість заявок на патенти, поданих резидентами країн до національних патентних відомств, 2007 р.

№	Країна	Число патентних заявок резидентів на 1 млн.чол.	№	Країна	Число патентних заявок резидентів на млрд. дол. США ВВП**	№	Країна	Число патентних заявок резидентів на млн. дол. США витрат на ДіР**
1	Пд. Корея	2 656	1	Пд. Корея	113,9	1	Грузія	8,5*
2	Японія	2 610	2	Японія	82,4	2	Вірменія	7,1*
3	США	800	3	Молдова	36,3	3	Монголія	5,9*
4	Німеччина	582	4	Китай	22,8	4	Казахстан	3,8*
5	Нова Зеландія	447	5	США	18,6	5	Пд. Корея	3,7
6	Фінляндія	341	6	Нова Зеландія	17,7	6	Таджикистан	2,8*
7	Данія	304	7	Німеччина	17,5	7	Японія	2,5
8	Сполучене Королівство	285	8	Киргизстан	15,6	8	Білорусь	2,1*
9	Швеція	276	9	Монголія	14,2	9	Китай	1,82
10	Австрія	274	10	Росія	14	10	Нова Зеландія	1,81*
.	...	...	..	...	...	11	Україна	1,46*
28	Хорватія	78	11	Вірменія	13,5	12	Росія	1,41
29	Іспанія	73	12	Білорусь	12,9	13	Румунія	0,83
30	Україна	70*	13	Україна	10,6*	14	Польща	0,78
31	Чехія	69	14	Фінляндія	10,3	15	Німеччина	0,74
32	Греція	69	15	Казахстан	9,8	16	США	0,72

Складено авторами за даними [18, 19, 20]; *дані 2008 р.; **у постійних цінах 2005 р. в ПКС

Висновки. Впродовж останніх 20 років постійно збільшується попит на патентний захист винаходів, патентні відомства не завжди встигають за збільшенням даного попиту. Паралельно відбувається інтернаціоналізація системи патентного захисту винаходів, що знаходить своє відображення у збільшенні частки заявок на патенти, що подаються в національні патентні відомства іноземними заявниками.

Українські заявники демонструють патентну активність переважно на внутрішньому

ринку, на міжнародній арені українські патентовласники представлені слабо.

Україна, як і деякі інші пострадянські країни, демонструє порівняно високі значення таких відносних показників, як кількість поданих заявок (і відповідно отриманих патентів) на млрд. дол. США ВВП та на млн. дол. США витрат на дослідження та розробки, що було забезпечене високою внутрішньою патентною активністю національних заявників за невисоких значень ВВП і витрат на ДіР.

Література

1. Андросюк В.К., Федулова Л.І., Хаустов Г.О. Інтелектуальна власність у національній інноваційній системі: наук.-анал. доп.; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., 2010. – 216 с.
2. Inventive activity shown by patents <http://www.nsf.gov/statistics/seind10/pdf/overview.pdf>
3. Innovation union scoreboard 2010. Methodology report Hugo Hollanders, Stefano Tarantola. – <http://www.proinno-europe.eu/inno-metrics/page/methodology-report>
4. Griliches Z. The value of patents as indicator of inventive activity. – <http://elsa.berkeley.edu/~bhhall/papers/GrilichesPakesHall86%20NBER%20WP2083.pdf>
5. Caro J. A., Fernández de Lucio I., Gracia A. G. University patents output and input indicators... of What? // 2003 Research Evaluation. – April 2003. – Vol 12. – P. 5-16.
6. Егоров И.Ю. Наука и инновации в процессах социально-экономического развития: Монография; Центр исслед. науч.-техн. потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины. – К., 2006. – С. 129-136.
7. Total number of patent grants by resident and non-resident (1985-2008). – <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents>
8. Total number of patent applications by resident and non-resident (1985-2008). – <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents>
9. Hedlund J. A. Patents Pending: Patent Reform for the Innovation Economy. – <http://www.itif.org/files/PatentsPending.pdf>
10. Patent applications by country of origin (1995-2009). – <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents/>
11. Totally Absurd Inventions: America's Goofiest Patents. – <http://totallyabsurd.com>
12. Найбезглуздіші патенти України. – http://www.romanenko.ua/ua/library/article_absurd_patents_ua.html
13. Foreign-oriented patent families by country of origin. – <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents/>
14. Вашуленко О.С. Особливості розвитку результативності наукових кадрів України // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 1. – С. 104-117.
15. The World Bank Data Science & Technology. – <http://data.worldbank.org/topic/science-and-technology>
16. Number of PCT Filings by Country of Origin. – <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/pct/>
17. Science and engineering indicators 2010. – <http://www.nsf.gov/statistics/seind10/pdf/seind10.pdf>
18. Number of resident patent filings per million population. – <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents/>
19. Resident patent filings per \$ Billion Gross Domestic Product (1995-2007). – <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents/>
20. Number of Resident Patent Filings per \$Million Research & Development (R&D) Expenditure. – <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents/>

В.О. Чехун, О.В. Кот,
А.С. Вашуленко

**ПАТЕНТОВАНИЕ ИЗОБРЕТЕНИЙ В УКРАИНЕ И МИРЕ:
ТЕНДЕНЦИИ И ОСОБЕННОСТИ**

Исследована патентная активность отдельных стран мира за последние 20 лет и определено место Украины в рейтингах по значению основных показателей. Проанализировано влияние мирового финансово-экономического кризиса на динамику патентования. Проведено сопоставление динамики патентования с динамикой показателей, характеризующих научную сферу (публикационная активность, кадровое обеспечение сферы ИР) для ведущих стран мира. Выделены основные характеристики патентной активности, являющиеся общими для постсоветских стран.